

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/682/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

300/2011. (X. 26.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. január 1-jén előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. október 26-án tartott zárt ülésén – dr. Kádár András Kristóf és dr. Féja András testületi tagok párhuzamos véleményével – született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. január 1-jén elektronikus úton terjesztette elő beadványát – amelyet január 3-án, postai úton megküldött beadványában aláírásával megerősített – amelyben a 2010. december 28-án vele szembeni intézkedést sérelmezte.

2011. január 10-én a Testület telefonon megkereste a panaszost, figyelemmel arra, hogy panaszbeadványában utalt arra, hogy 2010. december 28-án előadta sérelmeit az illetékes rendőrkapitányságon, ott panaszeljárást kezdeményezett. A Testület tájékoztatta a panaszost a hatáskörére vonatkozó rendelkezések mellett arról, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) értelmében az illetékes rendőrkapitányságon és a Testületnél ugyanazon ügyben nem folyhat párhuzamosan panasz eljárás, és, hogy az Rtv. 93. § (3) bekezdése alapján a Testületnek lehetősége van arra, hogy a rendőrségnél folyamatban levő vizsgálatot magához vonja. A panaszos erre tekintettel kérte a Testület vizsgálatát és azt, hogy kezdeményezze a rendőrségi panasz eljárás felfüggesztését.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos rendőrségen előterjesztett panaszát a helyi Rendőrkapitányság 2011. január 18-án határozatával elutasította, amellyel szemben a panaszos a törvényes határidőn belül fellebbezéssel élt.

A Testület az Rtv. 93. § (3)-(4) bekezdéseiben szabályozott jogosítványai alapján – és a panaszos erre vonatkozó kérésére tekintettel – a panasz átvételéről döntött.

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy 2010. december 28-án 11 óra 53 körül azzal a céllal ment be az Sz. város egyik postájára, hogy befizessen két csekket. A postai alkalmazottat egyúttal arra kérte a panaszos, hogy a felesége által kimosott, jól láthatóan szennyezett bankjegyeket váltsa be. Egy 2000 forintos, egy 1000 forintos és egy 500 forintos címletről volt szó, amit a panaszos felesége a karácsony előtti napokban véletlenül a pénztárcájával és a benne lévő nyugtákkal, illetve számlákkal együtt 60 Celsius fokon kimosott.

A panaszos megjegyezte, ilyen „balesetek” minden háztartásban előfordulnak. Mindez idő alatt a család – a panaszos felesége és három gyermeke (5, 10 és 13 éves) – az autóban tartózkodott, hogy a befizetés után a megbeszélt vendégségbe menjenek.

A postai alkalmazott jelezte a panaszos felé, hogy elképzelhető, hogy jegyzőkönyvet kell felvennie, mert még nem láttak olyan bankjegyet, amit rabláskor pénzfesték színezt meg. A panaszos úgy reagált, hogy a jegyzőkönyv felvételének nincsen akadálya részéről, majd a postai alkalmazott megkérdezte tőle, kitől kapta azt a pénzt. A panaszos úgy reagált, hogy nincsen tudomása róla, majd hozzátette, azok teljesen normális bankjegyek, csak a felesége 60 Celsius fokon kimosta. A postai alkalmazott ezt megkérdőjelezte, és rosszhiszeműen meggyanúsította a panaszost azzal, hogy rablásból származó, festett bankjegyeket akar beváltani.

A panaszos leült várakozni, majd néhány perc múlva – 12 óra után néhány perccel – megérkeztek a rendőrök. A járőrök azt az utasítást kapták felettesüktől, hogy a panaszost családjával – feleségével és a három gyermekkel – együtt állítsák elő a helyi rendőrkapitányságra.

Mielőtt két autóval elszállították volna a panaszost és családját a posta elől, átvizsgálták a panaszos gépkocsiját, amiben nem találtak semmit. A rendőrkapitányságon az előállító helyiségben a járőrök megírták jelentésüket, illetve elvégezték a papírmunkát. Mintegy két, két és fél órán át „fagyoskodott” a panaszos családjával ebben a helyiségben, ugyanis a kilincs nélküli ablakot nem lehetett becsukni, így egy fogassal támasztották be, amennyire lehetett.

A rendőrség lefoglalta a bankjegyeket, valamint a panaszos felesége pénztárcáját. Ezeket szakértői vizsgálatra a Magyar Nemzeti Bankhoz küldték el.

A panaszos ezután előadta, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 304. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és a szerint minősülő hamis vagy meghamisított pénz forgalomba hozatalával elkövetett pénzhamisítás büntettének megalapozott gyanúja miatt indítottak eljárást. Az indokolás szerint a panaszos be kívánta

váltani három bankjegyet, melyet a posta alkalmazottja gyanúsak – „bankrablás során színezett” – talált.

A több mint négy és félórás „rendőrségi kaland” teljesen megviselte a panaszos mindhárom gyermekemét, különösen 13 éves lányát és 5 éves fiát. A történetek a családi programot megghiúsították, valamint a panaszos a délutáni üzleti tárgyalásán szintén nem tudott részt venni, amiről értesíteni sem tudta üzletfelét, ugyanis a telefonját a panaszos nem használhatta a rendőrségen (azzal a lehetőséggel, hogy az ügyeletes tiszt közölje a panaszos üzletfelével, hogy pénzhamisítás miatt őt előállították, nem kívánt élni a panaszos).

2) A panaszos 2011. január 31-én kelt panasz-kiegészítésében a következőket adta elő a Testület megkeresésére.

Két rendőr érkezett 12 óra után néhány perccel a postára, a panaszos a bankjegyeket pedig az egyes ablaknál levő postai dolgozónak adta át. Időközben a panaszos felesége is bement a hivatalba, mivel nem tudta hol marad olyan sokáig a panaszos.

A panaszos előadta, hogy a kikerülő rendőrök – akik mindvégig nagyon készségesek és udvariasak voltak – emlékezete szerint bemutatkoztak az intézkedés kezdetén. Érezhető volt a rendőrök tanácsstalansága, az egyik járőr meg is jegyezte, szerinte is kimosott pénzről van szó. Elkérték a panaszos iratait és megkérdezték tőle mi a foglalkozása. A rendőrökkel mindvégig együttműködtek.

A panaszos feleségével együtt még a postán elmesélték, hogy hogyan lett kimosva a pénz, meg is mutatták a pénztárcát és a pénztárcában levő azon papírkártyákat, amelyeket ugyanolyan színűre festett be a mosás.

Hozzátette a panaszos, hogy az egyik rendőr folyamatosan tartotta a kapcsolatot az ügyeletes tiszttel, kétszer vagy háromszor beszéltek, amelyet ugyan a panaszos nem hallott. A feszültség azonban egyre nőtt, mivel a panaszos három gyermeke rosszul viselte a várakozást az autóban. A gyerekek éhesek is voltak, mivel egy ebédmeghívásra indultak épp.

Az egyik intézkedő rendőr közölte a panasossal, hogy parancsot kapott előállítására – feleségével együtt – és a gyermeket biztonságba kell helyeznie. Ezután kérte a mobiltelefonok kikapcsolását, majd jelezte, hogy a gépkocsit átkutatják, valamint, hogy később házkutatásra is sor fog kerülni.

A panaszos jelezte a rendőröknek, hogy felesége haza vinné a három gyermeket vagy értesítenének valakit. Erre a járőrök annyit mondtak, hogy az ügyeletes tiszt utasítása szerint a gyermekeket biztonságba kell helyezni, értesíteni pedig nem lehet senkit. A panaszos felvetette, hogy saját autójával – a gyermekülés, illetőleg a mínusz 5 fok miatt – elmennének a rendőrségre, amelyre a válasz szintén „nem” volt.

A panaszos gépkocsija átkutatása után – amelyben nem találtak semmit – két rendőrségi gépkocsiba ültették a panaszos és családját. A panaszos hozzátette, hogy a rendőrségi gépkocsiban nem volt gyermekülés, noha azt előírja a KRESZ. Az egyik rendőr (férfi) közölte a panasossal, hogy elméletileg meg kéne bilincselnie őt, de mivel szökés vagy támadás nem

áll fenn, ezért ettől eltekint. A panaszos szüleit és üzleti partnerét nem tudta értesíteni a „nem várt helyzetről”, mivel a mobiltelefonját már a postán kikapcsoltatták.

A rendőrkapitányságon előállító helyiségbe vezették a panaszoszt és családját. A szobában két nagy asztal – az egyik számítógépekkel teli – és székek voltak. A szobán az egyik ablakot nem lehetett becsukni, ezért az azon beáramló hideg levegő miatt a két-két és fél órás várakozás nem volt kellemes.

A járőrök a zsebek kipakolását kérték, valamint a tárgyakról lista készült. Ezután megtörtént az adatfelvétel, valamint olyan kérdések következtek, mint: van-e panasz, kifogás az előállítással kapcsolatban. Mivel nem alkalmaztak testi erőszakot és tisztelettel bántak a rendőrök a panasossal és családjával, ezért „nemmel” feleltek. A panaszos zárójelben jegyezte meg, hogy az eljárást sérelmezik/sérelmezték, de erről nem ők döntöttek. Megkérdezték azt is, hogy értesítsék-e valamely hozzátartozójukat, amire szintén „nemmel” felelt a panaszos, „mivel arról szó sem volt, hogy a gyerekeket elengednék”. Ügyvéd értesítésére nem kértek rá. A panaszos egyik gyermeke sem használhatta mobiltelefonját, így a panaszos szülei aggódni kezdtek, amikor órák óta nem érték el őket.

A panaszos előadta, hogy „korgó gyomorral” ülték végig az egész procedúrát, tőle és feleségétől ugyan megkérdezték, hogy mikor ettek utoljára, de a gyermekektől nem. A panaszos hozzátette, hogy – főképp óvodás – gyerekeknek napi öt étkezés szükséges. Mivel nagy ebédre tartott a panaszos családjával ezért a gyerekek csak reggeliztek, tízórait nem kaptak, ahogy a történetek miatt ebédet és uzsonnát sem. A több órás „éheztetés” fizikailag, a gyanúsítás, valamint az ezzel járó kihallgatás pszichikailag viselt meg mindenkit, főleg a panaszos 13 éves kislányát.

A papírmunka elvégzése után az ügyeletes tiszt jelezte, hogy gyorsan szeretnének végezni, hogy minél hamarabb „szabaduljanak”. Megkérdezték, hogy lesz-e az ügyben per illetve panasz, mire a panaszos igennel válaszolt. Ezután a kihallgatásra került sor, melynek során jegyzőkönyvbe mondta a panaszos és felesége a történeteket. A pénzt és a panaszos felesége pénztárcáját lefoglalták. A panaszos érdeklődött ekkor gyermekei felügyeletét és a méltó körülmények biztosításáról, azonban erre érdemi választ nem kapott.

Először a panaszoszt hallgatta ki az eljáró r. hadnagy, aki a panasz szerint figyelmes volt és nem volt rosszhiszemű. A kihallgatás után – az iratok átvételét követően – vált nyilvánvalóvá a panaszos számára, hogy pénzhamisítás miatt indítottak eljárást ismeretlen tettes ellen, és az ügyben a panaszoszt és feleségét tanúként hallgatták ki, ami 1-1 órát vett igénybe. A lefoglalt tárgyakat a Magyar Nemzeti Banknak küldték meg.

Mivel a panaszoszt hallgatták ki először – feleségét pedig utána – ezért ő végzett előbb, így a három gyerekkel visszaindultak az autóhoz. A panaszos még korábban megkérdezte, hogy vissza szállítják-e őket a gépkocsihoz, amire határozott „nem” volt a válasz. A gyerekek a hidegben teljesen átfagytak, a járó motorban melegedtek addig, amíg a panaszos beírt a panaszkönyvbe. Ezután ment vissza a rendőrségre vissza feleségért a panaszos.

3) A panaszos panasz mellékleteként megküldte az illetékes rendőrkapitányság panaszos rendőrségen tett panaszát elutasító határozatát, két jegyzőkönyvet lefoglalásról, két

határozatot lefoglalás elrendeléséről, két igazolást előállításról. Jelen ponton a Testület a jegyzőkönyvek és a lefoglalást elrendelő határozatok releváns részeit ismerteti.

a) A lefoglalást elrendelő egyik határozattal a hatóság elrendelte a panaszosra nézve a postahivatalban átadott bankjegyek lefoglalását, figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint a panaszos mosás során szennyeződött bankjegyeket kívánt beváltani egy postahivatalban, amelyet a posta alkalmazottja gyanúsít – bankrablás során színezettnek – talált. A panaszos elmondta, hogy a bankjegyeket a felesége kimosta a pénztárcával együtt, az elszíneződés így keletkezett.

A másik lefoglalását elrendelő határozat szerint a panaszos felesége tulajdonát képező pénztárca és az abban lévő elázott, elszíneződött „Pharmavitest” törzsvásárlói kártya lefoglalását kell végrehajtani, figyelemmel arra, hogy a két tárgy a fentiek kapcsán bizonyítéknak tekinthető.

b) A lefoglalásról szóló jegyzőkönyvek tanúsága szerint a panaszostól 15 óra 4 perckor történt meg az egy 2000 Ft-os bankjegy, az egy 1000 Ft-os bankjegy és az egy 500 Ft-os bankjegy lefoglalása. A panaszos felesége tulajdonát képező tárgyak lefoglalására 16 óra 11 perckor került sor.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) Az intézkedő rendőrök előállítás végrehajtásáról szóló intézkedés napján kelt jelentése szerint a panaszos előállítására 2010. december 28-án 12 órakor került sor, illetőleg őt az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták és az Rtv. 33. § (2) bekezdése b) pontjára tekintettel – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy – előállították. A kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor.

A jelentés az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásaként azt tartalmazza, hogy a szolgálat teljesítése során az ügyeletvezető utasítására megjelent az intézkedő rendőr a Sz. város Cs. utcában (posta) alatt, mivel bejelentés érkezett, hogy egy személy festékekkel színezett bankjegyeket kíván beváltani. Kérkezvén az intézkedő rendőr felvette a kapcsolatot a bejelentővel és ellenőrizte a posta alkalmazottjait. A posta alkalmazottja elmondta, hogy a panaszos személy 12 óra körüli időben szeretett volna 3 darab bankjegyet beváltani. A rendőr kérésére a posta alkalmazottja átadta azon bankjegyeket – azaz egy 500 Ft-os, egy 1000 Ft-os és egy 2000 Ft-os címletet –, amelyeket a panaszos be szeretett volna váltani.

A címletek széle lila színű festékekkel színezettek voltak, amely közül az 1000 Ft-os címlet erősebben volt lila színűre színezett.

A panaszos és felesége elmondta, hogy a 3 darab címletet a háztartási munkák során 60 Celsius fokon kimosták a pénztárcával együtt, és a tárcában található kiskereskedelmi blokkok festékanyaga festhette meg a bankjegyeket.

A pénztárcát és tartalmát megvizsgálta az intézkedő rendőr és megállapította, hogy azt valóban kimosták.

A jelentés tartalmazza a panaszos és felesége társaságában levő gyermekeik adatait.

A posta részéről egy alkalmazott elmondta, hogy nem tudták egyértelműen megállapítani, hogy a bankjegyek készpénz védelmi eszköz által lettek-e megfestve.

Az intézkedő rendőr a fentieket jelentette az ügyeletvezetőnek, akinek az utasítására a panaszos használatában lévő személygépkocsit – amely a posta parkolójában várakozott – átvizsgálta, és további bűncselekménnyel összefüggésbe hozható tárgyat nem talált.

A történetek jelentése után az ügyeletvezető utasítására a panaszost és feleségét panasz- és sérülésmentesen előállították a rendőrkapitányságra.

A gyermekeket egy járőr segítségével biztonsági intézkedés keretében beszállították a rendőrségre.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról a tájékoztatót és az előállítás idejéről pedig az igazolást a panaszosnak kiadták.

Az előállítás oka 2010. december 28-án 14 óra 30 perckor megszűnt.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása és előállítása, jogszerű és szakszerű volt, illetőleg az arányosság követelményének megfelelt.

2) A rendőrség a fenti jelentésen túl rendelkezésre bocsátotta az intézkedő rendőrök (két r. törzsrőmester) azonos tartalmú intézkedés napján kelt, illetőleg 2011. január 11-én kelt jelentéseit. Ezen jelentések tartalmilag megegyeznek az előállítás végrehajtásáról készült jelentéssel, ezért azok ismertetésétől a Testület eltekint.

3) Az ügyben ismeretlen tettes ellen tett, 2010. december 28-án kelt büntető feljelentés tartalmilag szintén megegyezik a jelentésekkel. Az intézkedő rendőrök a Btk. 304. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző pénzhamisítás bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt éltek feljelentéssel.

4) A helyi Rendőrkapitányság vezetőjének 2011. január 19-én kelt a panaszos által a rendőrségen előterjesztett panaszt elutasító határozatának indokolása szerint a rendelkezésre álló adatok szerint a panaszost és feleségét pénzhamisítás büntette elkövetésének gyanúja miatt állították elő a rendőrkapitányságra. Az intézkedő rendőrök a bejelentésből és a helyszínen tapasztalt összes körülményből, így a postai ügyintéző által előadottakból – mely szerint ők nem tudták egyértelműen megállapítani, hogy a bankjegyek készpénz védelmi eszköz által lettek-e megfestve – valamint a bankjegyeken levő lila színű elszíneződés észlelése alapján arra következtettek, hogy pénzhamisítás büntetnének gyanúja állhat fenn.

Minden ilyen esetben kizárólag igazságügyi bankjegyszakértői vélemény alapján lehet megállapítani a bankjegyek eredetiségét, így a szakvélemény megérkezéséig a büntetőeljárás ismeretlen tettes ellen folyik. Ezért az eljárás ezen szakaszában a panaszos tanúként és nem gyanúsítottként szerepelt az ügyben. A nyomozó hatóság a büntetőeljárás során a Magyar Nemzeti Bank Pénzforgalmi, Emissziószabályozási és Szervezési Főosztályát rendelte ki igazságügyi bankjegyszakértőként a lefoglalt bankjegyek eredetiségének vizsgálatára.

Tekintettel arra, hogy a panaszos gyermekei is jelen voltak a helyszínen az intézkedés megkezdése előtt, ezért a gyermekek biztonsága és védelme érdekében szükségessé vált velük szemben az Rtv. 37. § a) pontja alapján a biztonsági intézkedés alkalmazása. A biztonsági intézkedés keretében a rendőrjárőrök gondoskodtak a gyermekek biztonságba helyezéséről oly módon, hogy őket is beszállították a rendőrkapitányságra.

A rendőrkapitányság vezetője megállapította, hogy a panaszossal szemben alkalmazott intézkedés jogszerű és szakszerű volt, a szükségesség, a szakszerűség és az arányosság követelmények figyelembevételével történt.

5) Az intézkedő egyik r. törzsőrmester 2011. február 8-án, a másik r. törzsőrmester 2011. február 11-én kelt azonos tartalmú jelentése szerint az ügy kapcsán már készült részletes rendőri jelentés. Az intézkedő rendőrök az eltelt időre tekintettel nem emlékeztek arra, hogy a panaszossal szemben milyen tartalmú beszélgetést folytattak. Ezen túl mindkét rendőr úgy nyilatkozott: „Emlékeim szerint a panasszal kapcsolatban felmerült további kérdésekre a személyes szabadságot korlátozó intézkedés során elkészített írásos anyagok (jelentés előállításáról, rendőri jelentés) valamint ugyan ezen ügyben tett panasz kivizsgálás során készített rendőri jelentés már tartalmazzák a válaszokat”. Illetőleg azt a panaszos „előállításával, panaszával kapcsolatos iratokhoz hozzáférni nem tudok, így egy újabb részletes rendőri jelentést elkészíteni nem áll módomban”.

6) A panaszossal szemben intézkedő két r. törzsőrmester a Testület ismételt megkeresésére 2011. április 5-én azonos tartalommal a következő jelentést tette.

Az intézkedéskor a panaszost megkérték, hogy a helyszínen kapcsolja ki mobiltelefonját, mivel előállításra kerül sor, ahol a saját értéktárgyait az előállítás idejére át kell adni. Ezért volt szükséges a mobiltelefon kikapcsoltatása, hogy ezzel védelmet biztosítsanak a készülékben található személyes adatok, bizalmas információk számára a beszállítás idejére. A jelentések ezután hivatkoznak a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasításának (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) 35. § b) pontjának első mondatára és 35. § c) pontjára, illetőleg a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 51. § (3) bekezdésére.

Az intézkedő rendőrök részéről az a kijelentés, miszerint a gyerekeket biztonságba kell helyezni, magával vonta azt is, hogy mivel a szülők a gyerekek törvényes képviselői, és a helyszínen nem volt más felnőttkorú személy, akinek a felügyeletére lehetett volna bízni a gyermekkorú személyeket, ezért szükséges volt beszállításuk a rendőrségre. A panaszos gyermekeivel szemben a rendőrségre történő beszállításon kívül, más rendőri intézkedést nem fogantatosítottak.

Az előállítás során a panaszost és családját nem helyezték el előállító helyiségbe, ők a rendőrkapitányság leíró helyiségében foglaltak helyet.

Nem biztosítottak számukra élelmet, mivel az előállítás időtartama nem haladta meg a négy órát, továbbá erre irányuló igényüket sem jelezték. Mindkét intézkedő r. törzsőrmester úgy fogalmazott: „Tőlem elvárható maximális módon igyekeztem segítségükre lenni bármiben, továbbá egyszeri alkalommal, az egyik gyermek részére még a Rendőrkapitányságon található egyik automatából származó teát is önköltségen rendeztem.”

A gyermekeknek a mobiltelefon használatot nem tiltották meg, annak mellőzésére kérték meg őket. Ez ellen ők nem tiltakoztak és nem is jelezték, hogy szeretnék használni a mobiltelefonjaikat.

Azzal kapcsolatosan, hogy a kihallgatás során miképpen biztosították a gyermekek biztonságát, illetve, hogy ezzel kapcsolatosan milyen tájékoztatást kapott a panaszos, az intézkedő rendőrök nem tudtak nyilatkozni, mivel az már az előállítás után történt vagy kellett történnie, azaz miután átadták őket a készenlétes nyomozó csoport parancsnokának további meghallgatás végett.

Az előállítás során ruházat-, csomag- és gépjármű-átvizsgálást végeztek az intézkedő rendőrök az Rtv. 29. § (6) bekezdése alapján.

A panaszos és családja az előállítás során a rendőrkapitányság „leíró” helyiségében tartózkodtak, ami néhány íróasztalból áll, amelyek a rendőrök részére szolgálnak, valamint ahol található egy másik asztal székekkel, amelyet az előállított személyek részére tartanak fenn. Azt, hogy a leíró helyiségben milyen hőmérséklet volt, az intézkedő rendőrök nem tudták megmondani, mivel ott hőmérő nincsen.

Azzal kapcsolatban, hogy a panaszos rendőri segítséget kért arra vonatkozóan, hogy szállítsák őket vissza a gépkocsijukhoz, és, hogy ezen kérésnek miképpen tett eleget a rendőrség, az intézkedő két r. törzsrőmester nem tudott érdemben válaszolni, mivel ez az előállítást követően történt, amikor már a készenlét foglalkozott a panaszossal.

Az előállítást foganatosító rendőrök jelentésük végén megjegyezték, hogy mind a helyszínen, mind az előállítás során a körülményekre, és főleg a gyermekekre való tekintettel, a tőlük maximálisan elvárható módon igyekeztek segítségére lenni a panaszosnak, tájékoztatták minden felmerülő kérdésben, és ezt az előállítás során nem kérdőjelezte meg a panaszos. Az előállítása során a panaszos nyilatkozott arról, hogy nem él a panasz lehetőségével, és többször hangsúlyozta, hogy nem a helyszínen intézkedő rendőrökkel van problémája, hanem az egész eljárás lefolytatásával nem ért egyet.

7) Az előállítás tényéről és időtartamáról kiállított igazolás tanúsága szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján állították elő 2010. december 28. napján 12 órától 14 óra 30 percig. A panaszos az igazoláson úgy nyilatkozott, hogy sérülése és panasza nem keletkezett. A panaszos aláírásával ellátva igazolta, hogy az igazolás egy példányát átvette.

A panaszos is a Testület rendelkezésére bocsátotta ezen igazolást, amelynek tartalma annyiban tér el a rendőrség által megküldött igazolástól, hogy azon az előállítás végének pontos dátumát nem rögzítették.

8) A panaszos aláírásával ellátott „Nyilatkozat elfogott, előállított személy részéről” elnevezésű dokumentum szerint az előállítás várható időtartama 4 óra. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy folyamatos kezelést és orvosi felügyeletet igénylő, valamint fertőző betegsége nincs, sérülése és az előállítással kapcsolatosan panasza nem keletkezett. Utolsó étkezés dátumaként rögzítették a 2010. december 28-án 11 órát. Ezen túl a panaszos azt nyilatkozta, hogy az előállítással, valamint az előállító helyiségben történő elhelyezéssel, illetve az ott tartózkodással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, valamint jogorvoslati lehetőségeiről tájékoztatták. Az előállításáról nem kívánt értesíteni senkit.

9) A rendőrség megküldte a büntetőügy kapcsán a panaszos tanúkihallgatásáról szóló jegyzőkönyvet. A panaszos tanúként való kihallgatása 14 óra 25 perckor kezdődött meg és 14 óra 50 perckor fejeződött be. A panaszos vallomása megegyezett a panaszbeadványban foglaltakkal. (A panaszos 11 óra 55 perc körüli időben elment a postára, hogy csekket fizessen be, valamint egyúttal a felesége által a pénztárcájával együtt kimosott bankjegyeket beváltta. A csekkek befizetése után a panaszos kérte a postai alkalmazottat, hogy váltsa be neki a pénzt, illetve elmondta, hogy azokat véletlenül a felesége 60 Celsius fokon kimosta mosógépben a pénztárcával együtt, Ariel mosószerrel. Ezután a postai alkalmazott elvitte a bankjegyeket, majd azt mondta, hogy lehet, hogy jegyzőkönyvet kell felvennie, mert ők nem láttak bankablás során színezett bankjegyet, és arra gyanakszanak, hogy ezen bankjegyek azok. A panaszos erre határozottan azt felelte, hogy biztosan „jó” pénz, csak azokat kimosták, mire a postai dolgozó azt felelte, azt csak a panaszos állítja. A pénzt ezután nem adták vissza, hanem hívták a rendőrséget.

A panaszos kérdésre elmondta, hogy felesége néhány nappal azelőtt mosta ki a bankjegyeket, és vélhetően a pénztárcában levő gépi nyugták foghatták meg a pénzt, valamint a festett bőr pénztárca. A panaszos ezen túl úgy nyilatkozott, hogy a pénzt már nem tudja, hogy honnan kapta, de az biztos, hogy ők nem csináltak velük semmit a mosáson kívül, és előtte teljesen normális színe volt.)

10) Az illetékes Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály Gazdaságvédelmi Alosztály 2011. február 9-én a Btk. 304. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és (1) bekezdés c) pontja szerint minősülő hamis vagy meghamisított pénz forgalomba hozatalával elkövetett pénzhamisítás büntetvény megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettséggel szemben folytatott nyomozást – mivel a cselekmény nem bűncselekmény – megszüntette.

Az indokolás azt a többletinformációt tartalmazza, hogy a Magyar Nemzeti Bank megállapította, hogy a kérdéses bankjegyek valódiak, de nem forgalomképesek, ezért azokat bevonta. A bankjegy ellenértékét a Magyar Nemzeti Bank utalta a panaszosnak.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszos előállításának indokoltságát és arányosságát, valamint az azzal kapcsolatos körülményeket, illetőleg a panaszos mobiltelefon használatának kérdését és a panaszos gyermekeivel kapcsolatos intézkedést.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszos Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz, az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz való jogát, és az ezen jogból levezethető testi épséghez való jogát, valamint a személyi szabadsághoz fűződő, az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított jogát. Ezen túlmenően pedig a foganatosított intézkedések érintették a panaszos kiskorú gyermekeinek személyi szabadsághoz és az emberi méltóságból levezethető testi épséghez fűződő jogát.

1) A Testület először a panaszos előállítása jogszerűségét és arányosságát vizsgálta meg.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2010. december 28-án azzal a céllal ment el az egyik helyi postahivatalba, hogy ott csekkeket fizessen be. A csekkek befizetése után a postai alkalmazottat három – egy 500, egy 1000 és egy 2000 Ft-os – címlet beváltására kérte, mivel azokat felesége a pénztárcával együtt 60 Celsius fokon kimosta, ami által azok jól láthatóan szennyezetté váltak. A postai alkalmazott kezdetben tájékoztatta a panaszost a jegyzőkönyv felvételének esetleges szükségességéről, majd rosszhiszeműen azt vélte, hogy a panaszos rablásból származó, festett bankjegyeket akar beváltani, majd nem sokkal később megérkeztek a rendőrök. Megjegyezte a panaszos, hogy az intézkedő rendőrök tanácsalansága érezhető volt, és az egyikőjük kifejezésre jutatta azt, hogy véleménye szerint is kimosott pénzről van szó. A panaszos feleségével elmesélte a rendőröknek, hogy hogyan mosták ki a pénzt és a pénztárcát, valamint megmutatták a pénztárcát és a benne levő papírkártyákat, amelyeket ugyanolyan színűre festett be a mosás.

Az intézkedő rendőrök jelentései arról adtak számot, hogy az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a város egyik postáján, mivel bejelentés érkezett onnan arról, hogy egy személy festékekkel színezett bankjegyeket kíván beváltani. Kérkezvén az intézkedő rendőrök felvették a kapcsolatot a bejelentővel és ellenőrizték a posta alkalmazottjait. A posta alkalmazottja elmondta, hogy a panaszos személy 12 óra körüli időben szeretett volna 3 darab bankjegyet – egy 500 Ft-os, egy 1000 Ft-os és egy 2000 Ft-os címletet – beváltani, amelyet az alkalmazott átadott az intézkedő rendőrök egyikének.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait, amelyek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének b) pontja, azaz „aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható” indokot jelölte meg a rendőrség.

A Testület utal az Rtv. 13. § (1) bekezdésére, mely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése ezt tovább részletezve úgy rendelkezik, hogy bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

Az esettel összefüggésben az intézkedő rendőrök a Btk. 304. § (1) bekezdés a) pontja alapján tettek feljelentést ismeretlen tettes ellen, majd a nyomozó hatóság a nyomozás elrendeléséről szóló feljegyzés tanúsága szerint a Btk. 304. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és a szerint minősülő cselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt rendelte el a nyomozást. A nyomozó hatóság pedig megszüntette a nyomozást és megállapította, hogy a cselekmény nem bűncselekmény.

A Btk. 304. § tartalmazza a pénzhamisításra vonatkozó szabályokat. A rendelkezés (1) bekezdése szerint, aki pénzt forgalomba hozatal céljából utánoz vagy meghamisít [Btk. 304. § (1) a)], hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hozatal céljából megszerez, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz [Btk. 304. § (1) b)], hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz [Btk. 304. § (1) c)], büntetést követ el.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítási okkal kapcsolatban szükséges rögzíteni, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint a Testületnek a büntetőjogi felelősség vizsgálata nem tartozik hatáskörébe. Egyúttal szükséges visszautalni a Testület korábbi gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-én kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Rámutat a Testület arra is, hogy az „intézkedéshez szükséges mértékű gyanú” fogalmilag kevesebbet jelent a büntetőjogi megalapozott gyanúhoz képest, ezért nem is vonja maga után minden esetben kötelező jelleggel azt, hogy azt a személyt, akit ezen előállítási ok alapján vonnak intézkedés alá, mindenképpen meg is gyanúsítsák valamilyen bűncselekmény elkövetésével.

Ezen túl pedig szükséges megemlíteni azt, hogy az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésében szereplő előállítási okok, nem írják elő kötelező jelleggel az érintett személy előállítását, hanem mintegy „lehetőségként” szolgálnak a rendőr számára, azaz adott esetben az intézkedő rendőr diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy valóban feltétlenül szükséges-e annak alkalmazása.

A rendelkezésre álló adatokból egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos azzal a céllal ment a postahivatalba, hogy a csekkek befizetésén túl a felesége által mosógéppel kimosott három eltérő, kis címletű bankjegyet beváltsa, éppen azért, mert azokat egyfajta sérülés ért. Ezen körülményt előadta a panaszos mind a postahivatalban, mind később a helyszínen intézkedő rendőröknek és a tanúkihallgatásán is. Szándéka tehát nem az volt, hogy a kérdéses bankjegyekkel fizessen, mindössze a problémát jelezve kérte lehetőség szerint a címletek beváltását. A rendőri jelentések e tekintetben egybecsengenek a panaszosi előadással, azaz azzal, hogy a panaszos be kívánta váltani a címleteket, nem pedig befizetésre kívánta felhasználni azokat.

A rendőrségre már a bejelentés is úgy érkezett, hogy festékkel színezett bankjegyeket kíván beváltani egy személy. Az intézkedő rendőröknek kiérkezésükkor a postai alkalmazottak átadták a kérdéses bankjegyeket, amelyeknek széle – az 1 000 Ft-os címleté különösen – lila színű festékkel volt színezett. Az intézkedő rendőrök jelentései – így a 2010. december 28-án kelt előállítás végrehajtásáról szóló jelentés és ugyanezen a napon kelt további két jelentés, a 2011. január 11-én kelt jelentések és az ügyben tett feljelentés – a panaszbeadvánnyal egyező módon – azonos módon arról tanúskodnak, hogy a panaszos elmondta a rendőröknek, hogy a háztartási munkák során 60 Celsius fokon kimosták a pénztárcával együtt a 3 darab címletet, amiket a pénztárcában található kiskereskedelmi blokkok festékanyaga festhetett meg. Ezt követően ugyanezen iratok azt a megállapítást tartalmazzák, hogy az intézkedő rendőrök a pénztárcát megvizsgálták, és úgy ítélték meg, azt valóban kimosták.

Ezen a ponton fontos rámutatni a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 2/2009. (I. 23.) MNB rendeletére, aminek 12. §-a rendelkezik a hamisgyanus bankjegy kezeléséről. Ennek (1) bekezdése szerint „A természetes és a jogi személy, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – a bankjegy valódisága iránti legcsekélyebb kétsége esetén – a fellelést követően – köteles a bankjegyet szakértői vizsgálat céljából a hitelintézetnek, a postának vagy az MNB-nek átadni. A hitelintézet és a posta

köteles a bankjegyet átvenni, valódiságát megvizsgálni, és az általa hamisgyanusnak minősített bankjegyet – az elvégzett valódiságvizsgálatra vonatkozó beszámolóval és az átvételre vonatkozó jegyzőkönyvvel az átvételtől számított 20 munkanapon belül – továbbítani az MNB-nek.” [Az értelmező rendelkezések szerint egyébként hamisgyanus bankjegy az „olyan – akár törvényes fizetőeszköznek minősülő, akár már forgalomból bevont – bankjegy, amelynek valódiságát illetően – a pénzfeldolgozó és a pénzforgalmazó által e rendelet 3. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint elvégzett valódiságvizsgálat alapján, szakmailag megalapozott – kétség merül fel; a hamisgyanus bankjegy lehet a) feltehetően hamis bankjegy, b) feltehetően meghamisított bankjegy.]

A panaszos nem volt annak ismeretében, hogy mi a megszokott eljárás, és hogy mi a teendője a postahivatalnak, mindössze jóhiszeműen kérte a megsérült címletek beváltását, és elfogadta, amikor a postahivatal alkalmazottja azt mondta, hogy esetleg jegyzőkönyv felvétele szükséges.

A Testület megítélése szerint a pénz valódiságának megállapítása olyan szakmai kérdés amely, sem a helyszínen intézkedő rendőröknek, sem pedig a panaszos előállítására utasítást adó – egyébként az intézkedés helyszínén jelen sem levő, tehát a címleteket meg sem tekintő – ügyeletes tisztnek nem feladata megítélni.

Fontos továbbá azon körülményt is kiemelni, hogy maguk az intézkedő rendőrök is megállapították azt a tényt, hogy a pénztárca valóban kimosásra került. A pénztárca és „Pharmainvest” törzsvásárlói kártya lefoglalásról szóló határozat indokolása pedig „elázott, elszíneződött” törzsvásárlói kártyáról tesz említést, amely szintén a panaszos állítását erősítő körülményként értékelendő.

Az előállítás indokolatlanságát erősíti azon tény is, hogy – ugyan a panaszos gépjárművét átvizsgálták – a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható az, hogy halaszthatatlanul nem intézkedtek semmilyen nyomozati cselekményről. A Testület – anélkül, hogy a büntetőeljárás keretében fogatosított intézkedéseket minősítené – megjegyzi, hogy amennyiben a panaszossal szemben a bűncselekmény elkövetésének gyanúja valóban fennáll, az nyilván további intézkedéseket (pl.: házkutatás) generált volna. Ilyenekre azonban nem került sor. Helyette a panaszost és feleségét előállították úgy, hogy a három kiskorú – egy 5, egy 10 és 13 éves gyermek – gyermeküket biztonsági intézkedés keretében szintén a rendőrségre vitték, majd két és fél óra eltelte után hallgatták meg csak a panaszost, majd feleségét és foglalták le a bizonyítási eszközüket szolgáló tárgyakat.

Szükséges rámutatni azon körülményre is, hogy az ügyben ismeretlen tettes ellen indult eljárás, valamint a panaszost nem gyanúsítottat, hanem mint tanút hallgatták ki az ügyben előállítása alkalmával. Ezen körülmény szintén az előállítás szükségtelen voltát igazolja. A Testület véleménye szerint a megfelelő és elegendő megoldást az jelentette volna, ha a panaszost – amennyiben az szükségessé válik – egy későbbi időpontra idézik kihallgatása végett a jogszabályban előírt módon.

A fentiek alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy elegendő lett volna a panaszos Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatni, a 29. § (4) bekezdése alapján adatait rögzíteni – figyelembe véve azt, hogy a panaszos adatai egy későbbi eljáráshoz szükségesek lehettek –, illetőleg ruházatát és gépkocsiját átvizsgálni – amiben egyébként bűncselekményre utaló körülmény

vagy bármilyen bizonyítékok a rendőrök nem találtak –, valamint a postahivatal általi jegyzőkönyv felvétele mellett a bankjegyek Magyar Nemzeti Banknak való elküldése.

Minden körülményt egybevetve a Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására jogalap nélkül, ezáltal pedig szükségtelen és indokolatlanul került sor, sérült ezért a személyi szabadsághoz való joga.

b) A panaszos előadta, hogy mintegy két, két és fél óráig a hidegben várakozott családjával, majd mintegy négy és fél óra után engedték őket szabadon.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át lehet korlátozni. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. Ezen törvényhely alapján tehát jogalappal került volna sor a panaszos 3 óra 50 percen keresztül tartó előállításra. Tekintettel azonban arra, hogy a Testület a jelen állásfoglalás III. rész 1) pont a) alpontjában úgy értékelte, hogy már maga a panaszos előállítása is indokolatlan és szükségtelen eszköz volt, **ezáltal az időtartam indokoltságának és az arányosságának vizsgálata nélkül megállapítható annak jogszerűtlensége is.**

Szükséges ezen túlmenően megemlíteni a Testület által tapasztalt hiányosságot, mégpedig, hogy a panaszos számára átadott igazoláson előállításnak kezdete szerepel, azonban annak vége nem került rögzítésre. Ezzel szemben a rendőrség által a Testület részére megküldött igazolás szerint a panaszos előállítása 12 órától 14 óra 30 percig tartott, azaz a rendőrség példányán szerepel a szabadságelvonás végének időpontja. Megjegyzendő, hogy a panaszos tanúként való meghallgatásáról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint 14 óra 25 perctől 14 óra 50 percig hallgatták meg, majd ezután a kérdéses bankjegyeket 15 óra 4 perckor, a panaszos felesége tulajdonát képező tárgyakat pedig 16 óra 11 perckor foglalták le.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében az előállított részére az előállítás időtartamáról igazolást kell kiállítani.

Az alakiség megtartása fontos garanciális követelmény, az arra vonatkozó kötelezettség minden esetben fennáll, amely alól nincs jogszabályban rögzített kivételt biztosító rendelkezés sem. Amennyiben a rendőrség megszegi ezt az előírást, az a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog sérelmét eredményezi.

Meg kell jegyezni, hogy számos aggályos kérdést felvet a Testület által a vizsgált esetben tapasztalt ellentét. A kétféle dokumentumból egyértelműen kitűnik az, hogy a panaszos részére kiadott igazolásra az előállítás végét nem írták rá, míg érdekes módon ezt az adatot a rendőrség birtokában levő példány tartalmazza. **A panaszos számára hiányosan adták ki az előállítás időtartamát igazoló és azt rögzítő dokumentumot, így minden kétség kívül megállapítható az Alkotmány 2. §-ában rögzített jogbiztonság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz való jog sérelme.**

2) A panaszos kifogásolta, hogy a helyszínen nem tették számára lehetővé azt, hogy saját mobiltelefonján értesítsen valakit a történetéről, azt kikapcsoltatták vele.

A rendőrség nem cáfolta a panaszos állítását, azaz, hogy nem engedték meg a helyszínen (postán) mobiltelefonja használatát. A 2011. április 5-én kelt, tartalmilag teljesen megegyező két rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőrök megkérték a panaszost, hogy a helyszínen kapcsolja ki mobiltelefonját, mivel előállításra kerül sor, ahol a saját értéktárgyait az előállítás idejére át kell adni. Azért vált szükségessé a mobiltelefon kikapcsoltatása, hogy ezzel védelmet biztosítsanak a készülékben található személyes adatok, bizalmas információk számára a beszállítás idejére. A jelentések ezután hivatkoznak a Fogdaszabályzat 35. § b) pontjára, miszerint a befogadást végző rendőr „a fogvatartottat felszólítja a nála lévő tárgyak bemutatására, a magánál nem tartható tárgyak átadására. A kötelező ruházatátvizsgálás, indokolt esetben motorozás után a fogvatartottnál lévő összes, letétként kezelendő tárgyról négy példányban jegyzőkönyvet vesz fel” és a 35. § c) pontjára, ami kimondja, hogy a befogadást végző rendőr „a letéti tárgyak közül a pénzt (értékpapírt), az értéktárgyakat és az okmányokat a felvett jegyzőkönyv egy példányával együtt az erre a célra rendszeresített – azonosítóval ellátott – tasakban, majd zárt lemezszekrényben vagy letéti raktárban, fülkében elhelyezi”. Ezekon túl pedig megjelölték az intézkedés alapjaként a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdését, ami úgy rendelkezik, hogy az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A panaszos mobiltelefonjának kikapcsoltatással összefüggésben a Testület ehelyütt is utal a 419/2009. (XII. 2.) sz. állásfoglalásában is kifejtette, miszerint a mobiltelefon nem tartozik az Rtv. 31. § (1) bekezdése, vagy a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése alapján a rendőrség által elveendő tárgyak közé, az előállító helyiségben történő elhelyezés idejére azonban az az előállítottaktól – mint olyan tárgy, amelyet fogvatartáskor sem tarthat magánál a személy – elvehető.

Ezen túl arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalos vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. E törvényhely kapcsán a Testület már korábbi állásfoglalásaiban [ld. 130/2008. (XI. 5.) sz. állásfoglalás Indokolás III. rész 2) pont] kimondta, hogy a helyes értelmezés szerint a hozzátartozó értesítésének lehetőségét elsősorban magának az intézkedés alá vontnak kell biztosítani, ha ez az intézkedés célját nem veszélyezteti, és csak ha ő nincs abban a helyzetben, hogy hozzátartozóját értesíteni tudja, akkor hárul ez a feladat a rendőrségre. Jelen esetben tehát biztosítani kellett volna a panaszos részére azt, hogy ő a helyszínen – különösen, hogy ezen értesítés a jelen levő három kiskorú gyermek érdekét is szolgálta volna – értesítse szüleit, vagy akár „más személyt” a történetekről. Ezen a körülményen az sem változtat, hogy a panaszos később a rendőrkapitányság épületében nem kérte hozzátartozó vagy más személy kiértesítését.

A panaszos mobiltelefonjának kikapcsoltatása súlyosan sértette a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, különösen amiatt, mert megakadályozta őt abban, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdésében foglalt jogával élhessen.

3) A panaszos – mint a kiskorú gyermekeinek törvényes képviselője – értetlenül állt azon rendőri kijelentéssel szemben, mely szerint „kiskorú gyermekeit „biztonságba kell helyezni”.

A rendőri jelentések szerint a gyermekeket biztonsági intézkedés keretében szállították a rendőrségre. A Testület ismételt megkeresésére ezt az intézkedő rendőrök annyiban egészítették ki, hogy azon kijelentésük, hogy a „gyermeket biztonságba kell helyezni” arra vonatkozott, hogy a kiskorú gyermekek rendőrségre történő beszállítása azért szükséges, mert a szülők a gyerekek törvényes képviselői, és a helyszínen nem volt más felnőtt korú személy, akinek a felügyeletére lehetett volna bízni őket. A gyerekekkel szemben a rendőrségre történő beszállításon kívül, más rendőri intézkedést nem foganatosítottak. A panaszos rendőrségen előterjesztett panasa alapján született elutasító határozat szerint a biztonsági intézkedésre az Rtv. 37. § (1) bekezdés a) pontja alapján történt meg.

A törvényhely szerint a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket.

A Testület a panaszos előállítását jelen állásfoglalásban jogszerűtlennek minősítette, erre tekintettel a kiskorú gyermekekkel szemben foganatosított biztonsági intézkedés annak külön értékelése nélkül jogszerűtlennek tekinthető és az önmagában sértette a **panaszos kiskorú gyermekeinek személyi szabadsághoz, emberi méltósághoz és testi, lelki egészséghez való jogát. A Testület hozzáteszi, hogy ezen alapjogsérelem különösen súlyosnak tekinthető a gyermekek kiskorúságára figyelemmel. Egy ilyen jellegű intézkedés, úgy, hogy ráadásul arra több órán át került sor, felmérhetetlen károkat okozhat a gyermek személyiségében, és hátrányosan hathat a személyiség fejlődésére is.**

A Testület megjegyzi, még ha a panaszossal szemben fenn is állt volna bűncselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely az előállítását indokoltá tette volna, annyiban – figyelemmel a három kiskorú gyermek jelenlétére is – sem lett volna arányosnak tekinthető mindkét felnőtt korú személy előállítása, így a gyermekekkel szemben a biztonsági intézkedés foganatosítása.

A Testület hozzáteszi, hogy – túl azon, hogy a biztonsági intézkedés keretében foganatosított eljárást a gyermekekkel szemben önmagában is jogsértőnek találta –, elfogadhatatlannak tartja azon tényt, miszerint a három gyermeket gyermekülés alkalmazása nélkül szállították a rendőrségre. A rendőrségi iratokban ennek cáfolatára uraló adatot a Testület nem talált, illetőleg a Testület eddigi tapasztalata alapján megállapítható, hogy a rendőrségi gépkocsikhoz gyermekülés – illetve az ahhoz szükséges ISOFIX bekötési lehetőség – jellemzően nincs rendszeresítve. **Erre tekintettel pedig a Testület úgy ítélte meg, hogy sérült a gyermekek testi épséghez való joga.**

5) A panaszos sérelmezte végül, hogy az előállítás során két, két és fél órát oly módon kellett várakozniuk, hogy a hideg levegő beáramlott a szobába, valamint, hogy gyermekei számára nem biztosítottak élelmet, tőlük meg sem kérdezték, hogy mikor ettek utoljára.

A Testület ugyan a panaszos előállítását indokolatlannak és szükségtelennek ítélte meg – tehát minden további, az előállítás keretében végrehajtott jogkorlátozás eleve jogszerűtlen –, ennek

ellenére nem tekint el a panaszos által az előállítás körülményeivel összefüggésben megfogalmazott sérelmek vizsgálatától.

a) A rendőrségi iratok arról tanúskodtak, hogy a panaszos és családja az előállítás során a „leíró” helyiségben tartózkodtak. Arról, hogy ebben a szobában milyen hőmérséklet volt az intézkedő rendőrök nem tudtak nyilatkozni, mivel ott hőmérő nem található.

Szükséges ezzel kapcsolatosan utalni az Rtv. 2. § (1) bekezdésére, mely szerint a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A törvényhely második mondata kimondja, a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

E mellett az Rtv. 24. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáférőknek a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A rendőrség segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettsége a rendőrség alapfunkciója, és az állampolgárok szubjektív biztonságérzete szempontjából fontos. A szubjektív biztonságérzet szempontjából pedig azt kell kiemelni, hogy az állampolgár joggal bízhat abban, hogy a rendőrtől segítséget, felvilágosítást kaphat. A segítségnyújtás pedig csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén azonban a szolgálati érdek is alárendelődik az emberi élet óvásához fűződő fontosabb érdeknek.

A Testület a rendelkezésre álló adatokból nem tudta megállapítani, hogy miképpen tettek eleget a rendőrök a segítségnyújtási és az Rtv. 2. §-a szerinti kötelezettségüknek, figyelemmel arra, hogy nem tudtak értékelhető választ nyújtani az előállítás körülményeit és a szoba hőmérsékletét illetően. **Mivel pedig a rendőrség nem cáfolta a hőmérséklet alacsony voltát, a Testület megállapította a testi épséghez fűződő jog megsértését.**

b) Az élelmezéssel kapcsolatosan a kiegészítő rendőri jelentések azt tartalmazták, hogy nem biztosították az élelmet, mivel az előállítás időtartama a 4 órát nem haladta meg, és erre irányuló igényüket nem is jelezték az érintettek. Ezen túl a két eljáró rendőr – nem teljesen aggály nélkül – szó szerint úgy nyilatkozott: „Tőlem elvárható maximális módon igyekeztem segítségükre lenni bármiben, továbbá egyszeri alkalommal, az egyik gyermek részére még a Rendőrkapitányságon található egyik automatából származó teát is önköltségen rendeztem.”

Az étkeztetéssel összefüggésben a rendőrség 26-326/3/2006. számú leirata tartalmazza azt, hogy az öt órát meghaladó tartamú fogvatartás esetén igénybe vehető élelmezés.

A panaszos a gyermekei vonatkozásában sérelmezte az élelem biztosításának elmulasztását. A Testület úgy foglalt állást, noha az idézett leirat csupán öt órát meghaladó előállítás esetére írja elő az élelem megfelelő biztosítását, jelen esetben mégis elvárható lett volna a gyermekek részére – még ha nem is előállított státuszban voltak jelen – az élelem biztosítása. A panaszosi állítással szemben, azonban a két rendőri jelentés arról számol be, hogy a panaszost és családját a tőlük elvárható módon segítették, egyik gyermekek számára italt biztosítottak. A jelentések pedig többes számban szólnak arról, hogy nem jelezték az élelem iránti igényüket az intézkedés alá vont személyek. **A Testület ezért úgy értékelte, hogy a**

rendelkezésre álló adatok alapján, valamint a bizonyítási eszközök szükségége miatt nem megállapítható e tekintetben az emberi méltósághoz való jog sérelme.

VI.

A Testület szükségesnek tartja a végkonklúzió megállapítása előtt felhívni a figyelmet arra, hogy a panasz kivizsgálása során azt tapasztalta, hogy az eljáró rendőrök – mind a Testület megkeresésére, mind pedig azon kívül – teljesen azonos jelentéseket készítettek el. A Testület elfogadhatatlannak tartja – különösen a kifejezett kérdésekre adott válaszokat tartalmazó – rendőri jelentések szó szerinti megegyezőségét. Ezt olyan cselekedetnek minősíti, amely súlyosan sérti a Testület, illetőleg a Testület által lefolytatott vizsgálat – és általában – a panaszeljárások komolyságához fűződő jogpolitikai érdeket.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az egyes rendőri intézkedések közül indokolatlanul, azaz alapjogsértő módon került sor a panaszos előállítására, ezáltal pedig annak időtartama és a panaszos gyermekeivel szemben fogantatosított biztonsági intézkedés (és annak végrehajtási módja) önmagában is jogszerűtlen volt. Sérült ezen túlmenően az előállításról szóló igazolás hiányosságai miatt és a postán való telefon kikapcsoltatás okán a tisztességes eljáráshoz való jog, valamint a testi épséghez fűződő jog a rendőrségi helyiség hideg hőmérséklete miatt, ugyanakkor nem volt megállapítható alapjogsérelem a gyermekek részére történő élelem biztosítása tárgyában.

A Testület álláspontja szerint a fenti sérelmek a súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozzák, ezért ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. október 26.

Dr. Juhász Imre
elnök, előadó testületi tag

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Párhuzamos indokolás

a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos 2011. január 1-jén előterjesztett panasza alapján indult eljárásban 300/2011. (X. 26.) számon hozott állásfoglalásához

1) Egyetértek a Testület azon megállapításával, hogy a panaszos előállítása a konkrét esetben jogszerűtlen és ezért alapjogsértő volt, egyetértek továbbá az egyéb rendőri intézkedések (a panaszos gyermekeivel szemben foganatosított biztonsági intézkedés, a telefonok kikapcsoltatása, az előállítás körülményei, stb.) jogszerűtlenségére vonatkozó testületi állásponttal is. Úgy gondolom azonban, hogy az előállítás jogszerűtlensége nem az intézkedés jogalapjának a hiányára, hanem az intézkedés arányosság követelményébe ütköző jellegére vezethető vissza.

2) A Testület gyakorlata töretlen abban, hogy a Testület csak olyan esetben állapítja meg a bűncselekmény gyanúja miatt foganatosított rendőri intézkedés jogalapjának hiányát, ha kétséget kizáróan megállapítható, hogy bűncselekménynek még a minimális fokú gyanúja sem állt fent az adott helyzetben.

Az ügyben eljáró rendőrök a postai dolgozótól azt az információt kapták, hogy a panaszos által beváltani kívánt bankjegyeken található elszíneződés származhat biztonsági célokat szolgáló festékből, ezért nem állítható, hogy nem állt fent semmilyen olyan körülmény, amely arra utalt volna, hogy a panaszos által beváltani kívánt pénzek valamilyen bűncselekménnyel hozhatók összefüggésbe. A konkrét esetben fennállt bűncselekmény elkövetésének az a *minimális* szintű gyanúja, amely az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján a panaszos előállításához jogalapot teremtett. Még akkor is így van ez, ha a panaszos által adott magyarázatot alátámasztotta a pénztárcában lévő egyéb papírok hasonló elszíneződése. Ez utóbbi körülmény azonban nem a jogalap, hanem az arányosság körében veendő figyelembe az alábbiak szerint.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítási ok alapján a rendőrség az érintett személyt előállíthatja, vagyis az intézkedésre a jogszabályhely nem kötelezettséget, hanem csupán a lehetőséget teremt, a rendőrnek tehát mérlegelnie kell, hogy az ügy összes körülményei alapján feltétlenül szükséges-e előállítania az érintettet.

Ehhez az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelménye nyújt iránymutatást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A kérdés mindezek alapján úgy tehető fel, hogy az ügy összes körülményei alapján (ide értve a panaszos által adott magyarázatot és az annak igazolására bemutatott bizonyítékokat) arányos eljárásnak tekinthető-e a panaszos előállítása annak érdekében, hogy *tanúkénti* meghallgatására az ügyben sor kerüljön. A kérdésre a válasz egyértelműen nemleges.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott információk köréből nem volt feltárható olyan adat, amely alátámasztaná, hogy a panaszos nyilatkozatása elodázhatatlan volt, (pl. mert tartani lehetett attól, hogy utóbb az eljárási cselekmény alól kivonja magát). Ráadásul a panaszos a családjával, felesége mellett három kiskorú gyermekével tartózkodott az események helyszínén, akiknek elhelyezéséről, különös tekintettel a téli időjárásra, megfelelően gondoskodni kellett. Ezen túlmenően maguk a helyszínen intézkedő rendőrök is elfogadták valószínűként, hogy a pénzek a kimosás során színeződhettek el.

Mindezek miatt – a panaszos meghallgatásának szükségességét nem vitatva – úgy vélem, hogy a panaszos azonnali előállítására aránytalan és ezért jogsértő intézkedés volt.

Az arányosság követelményének az a kevésbé jogkorlátozó megoldás felelt volna meg, ha az intézkedő rendőrök a panaszost tájékoztatják kihallgatásának szükségességéről, és adatainak rögzítése után egy későbbi időpontra tanúként idézik.

Álláspontom szerint tehát a panaszos előállításához a rendőrök által hivatkozott törvényhely kellő jogalapot biztosított, a panaszos előállításának jogsértő volta – s ekként a panaszos személyes szabadsághoz való jogának csorbítása – ezért nem a jogalap hiányának, hanem az arányosság követelménye megsértésének eredményeként valósult meg.

Budapest, 2011. október 26.

dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Csatlakozom a párhuzamos indokoláshoz.

dr. Féja András
testületi tag